

23 d'abril del 1954

Sr. J. Ferrater Mora.
Bryn Mawr College
Bryn Mawr, Pa.

Estimat amic:

Vaig rebre la vostra cordial lletra del 4 del corrent i cal que us digi que m'ha estat molt plaent llegir-vos. Confio plenament que aquest canvi d'impressions entre nosaltres podrà ésser no sols de mutua utilitat, sinó també de certa trascendència per al millor contacte i comprensió entre la gent d'aquí i d'allí.

Amb satisfacció m'assabento que us podré veure aquest estiu a la nostra terra. Prenc nota de les vostres successives adreces fins al mes de juliol. La meua ja la sabeu. Però és possible que a finals de juny porti la meua família a Roses, on passo l'estiu. Si no em trobessiu a Barcelona, escrivint-me a aquell poble, on em coneixen, com podeu bé imaginar-vos, gairebé tothom, tot arrenjat.

Us he fet enviar l'"Aproximación" i tot seguit que s'enlletxi la "Notícia de Catalunya". Fixeu-vos bé que aquests dos llibres han estat escrits perquè es llegissin a Catalunya sota el règim de censura present. Per una demostració d'absoluta sinceritat equival a no deixar percebre a la gent corrent cap de les idees que es debaten entre els intel·lectuals. Per això moltes coses es troben apuntades, altres velades i algunes omeses. Què hi farem. S'ha de recórrer als mitjans de què hom disposa, sembrant les primeres llevors d'una futura fruitada. Que s'han recollit, és indubtable. Precisament han desvetllat una gran curiositat entre la joventut dels daurats bempensants. Aquesta és una de les tasques més importants en què ara em trobo dedicat: reconvertir a la burgesia cap a les seves posicions tradicionals del XIX, traient-li del cap l'embelun dels mites actuals i del cor aquella por que no la deixa ni actuar ni viure.

En aquesta terra miserable, de sous baixos, el professor ha d'escriure per viure i, a més, ha de tenir una altra activitat remuneradora. Això us explicarà que, des de fa deu anys, comparteixi la responsabilitat d'una Editorial amb el meu cunyat Frederic Rahola, del qual sens dubte heureu sentit parlar. Contra el decret de la fam que aleshores colpia a moltes persones, ens defensàrem fent llibres de text, que han tingut un gran èxit per la seva pro-

sentació i la seva doctrina -la de l'Institut-Escola del Parc, on ens havíem format aquella colla d'autors. Ara ens belluguem en tot un altre pla. Des del punt de vista editorial fem, a més de les obres pedagògiques esmentades, edicions científiques, com la del Joan II d'Aragó, traduccions matemàtiques, etc. Suara hem aconseguit que ens autoritzessin a publicar una Història de la Literatura Catalana, en català. L'estem ja imprimint, amb abundosa il·lustració i creieu-me que farà goig de debó. Això compensa de molts disgustos i decepcions.

La meua tasca personal, a més de l'Editorial i la Universitat, consisteix en dirigir dues revistes: una d'Història Moderna (es titula "Estudios de Historia Moderna", i és anyal) i altra d'informació bibliogràfica històrica, en el més ample sentit de la paraula (és l'"Índice histórico español", i surt cada tres mesos). Amb aquests instruments em penso que hem conquistat bona part del platau peninsular. Em sembla que potser us interessarà, quan vingueu, conèixer aquestes produccions.

Si em pogués dedicar a treballar de ferm en les meves coses, molt aviat surtiria un estudi sobre la generació catalana del 1901 (o sigui, la generació de la Lliga i de les eleccions dels quatre Presidents). El tema és apassionant, des del doble punt de vista metodològic i històric. Mentres-tant, van sortint obres escrites fa temps. Ara és imminent l'aparició d'un estudi sobre Els sindicats remences i la publicació del primer volum de la meua Historia crítica de la vida y reinado de Fernando II de Aragón (el segon, no sé si em veuré amb cor de fer-lo mai). Tinc enllestit un estudi sobre Introducción a la temática histórica española de los siglos XIX y XX, que és el mateix que l'Aproximación, però exclusivament dedicat a la història recent, amb notes a peu de plana, abundosa bibliografia i absoluta sinceritat. Comprèn de 1808 a 1952. Potser interessaria a algun editor americà. Si us en voleu encarregar, us ho agrairia. L'original el podríeu llegir quan vinguéssiu.

Estaré molt complagut quan rebí el vostre llibre El hombre en la encrucijada. Em plauria fer-ne una rescensió per a Destino (que no és la meua tribuna, però és tanmateix una tribuna). També tinc preparats uns articles sobre els vostres llibres per a la mateixa revista. Veuren si me'ls deixen publicar, perquè darrerament la Censura m'ha enfonsat un rera l'altre diversos articles.

Escriviu-me. N'estaré content. És tan difícil poder trobar interlocutors desinteressats en aquest món.

Ben vostre,